

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

Інститут безпеки

Кафедра національної безпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор Інституту безпеки

С.О. Дисенко

" 1 " серпня 2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри
національної безпеки

Протокол №1 від 1 серпня 2024 р.

Заст.зав. кафедри

В.В. Ровний

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-
ПСИХОЛОГІЧНІ ОПЕРАЦІЇ»**

спеціальності: 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

освітнього рівня магістр

освітньої програми: Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Галузь знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Київ МАУП 2024

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

Раєвська Яна Миколаївна доктор психологічних наук, професор.

Я.М. Раєвська

Викладач:

Раєвська Яна Миколаївна доктор психологічних наук, професор.

Я.М. Раєвська

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри національної безпеки

(протокол № 1 від "1" серпня 2024 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту безпеки

(протокол № 1 від "8" серпня 2024 р.)

Заст.зав. кафедри

(підпис)

К. Пович
(П.І.Б.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

08.08.серпня р.

Гарант освітньої програми

(підпис)

І.В. Сорватський
(П.І.Б.)

Робочу програму перевірено

_____._____._____.р.

(підпис)

І.В. Сорватський
(П.І.Б.)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) „__” 20__ р., протокол №__
(підпис) (П.І.Б.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна, денно-дистанційна форми навчання	Заочна
Сучасні комунікації та інформаційно-психологічні операції		
Курс	2	
Семестр	3	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	34	
Модульний контроль		
Семестровий контроль		
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. Статус дисципліни: обов'язкова

3. Мета та завдання дисципліни. Метою курсу «Сучасні комунікації та інформаційно-психологічні операції» є формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про сучасні підходи до організації та реалізації стратегічної комунікації й інформаційно-психологічного впливу, розвиток аналітичних та практичних навичок розпізнавання, оцінювання і протидії деструктивним інформаційним впливам, а також здатності застосовувати інструменти інформаційних операцій у сфері національної безпеки, оборонної діяльності, публічної комунікації та кризового реагування. Завданнями навчальної дисципліни «Сучасні комунікації та інформаційно-психологічні операції» є: ознайомлення здобувачів із понятійним апаратом, теоретичними засадами та історією розвитку інформаційно-психологічних операцій; вивчення сучасних методів стратегічної комунікації, інформаційного впливу, когнітивного моделювання та маніпулятивних технологій; формування навичок ідентифікації дезінформації, фейків, інформаційних атак і психологічного тиску в медіа та цифровому середовищі; аналіз прикладів ІПсО в міжнародній і національній практиці; опанування способів розробки та реалізації інформаційних кампаній з урахуванням цільової аудиторії, культурного контексту й стратегічних завдань; засвоєння етичних та правових меж застосування психологічного впливу; розвиток здатності до критичного мислення, інформаційної безпеки та комунікаційної стійкості в умовах інформаційної війни.

4. Компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності).

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат теорії національної безпеки, аналізувати та розвивати структуру системи забезпечення національної безпеки та принципи її функціонування.

Здатність аналізувати та прогнозувати розвиток безпекового середовища (глобальний, регіональний та національний аспекти) за окремими сферами забезпечення та видами діяльності.

Здатність організовувати цілеспрямовану діяльність щодо формування і реалізації державної політики у сферах національної безпеки та оборони.

Здатність організовувати заходи територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації у межах посадових обов'язків.

Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі національної безпеки (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності) у широких та/або мультидисциплінарних контекстах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Застосовувати системний аналіз та синтез для вирішення завдань забезпечення національної безпеки.

Застосовувати вітчизняний та зарубіжний досвід забезпечення національної безпеки з урахуванням теорії національної безпеки під час здійснення професійної діяльності.

Організовувати роботу колективу, забезпечувати професійний розвиток його членів та досягнення поставлених цілей.

Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан безпекового середовища.

Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці.

Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки і є основою для прийняття ефективних рішень, проведення досліджень та критичного осмислення проблем у галузі національної безпеки.

Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань національної безпеки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Управляти проведенням заходів у процесі забезпечення національної безпеки в різних умовах обстановки з використанням нових стратегічних підходів.

Здатність застосовувати набуті сучасні знання в галузі національної безпеки для збору, систематизації і аналізу отриманої з публічних джерел інформації стосовно загроз безпеці.

Демонструвати та застосовувати навички управління суб'єктами національної безпеки та їх структурними підрозділами.

Враховувати, аналізувати та прогнозувати антропогенні чинники походження зовнішніх і внутрішніх загроз для національної безпеки та її складових.

Застосовувати механізми співпраці безпекових інституцій та контролюючих органів з приватним сектором.

5. Структура навчальної дисципліни

№	Курс 1 Семестр 1 Всього годин у семестрі 90 Теми	Кількість годин, з них:					Примітка
		лекції	семінарські заняття	практ. лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	інд.конс. роб. (ІКС)	сам.рою. студ. (СРС)	
	Модуль 1. Теоретичні засади стратегічних комунікацій та ІПсО						
1.	Стратегічна комунікація: поняття, цілі, інструменти	2	2			6	СР
2.	Еволюція інформаційно-психологічних операцій: історичні приклади	2	2			6	СР
3.	Психологічний вплив у війсьній справі та публічному управлінні	2	2			6	СР
	Модуль 2. Засоби і методи інформаційного впливу в сучасному середовищі						
4	Дезінформація, фейки, когнітивні спотворення	2	2			6	СР
5	Медіа-маніпуляція, фреймінг, наративи впливу	2	2			6	СР
6	Соціальні мережі як середовище інформаційної	2	2			6	СР

	боротьби						
	Модуль 3. Практика ІПсО та розробка комунікаційних кампаній						
7	Аналіз і проектування інформаційно- психологічних операцій	2	2			6	СР
8	Міжнародний досвід і українська практика ІПсО	2	2			6	СР
9	Етика, право і межі застосування психологічного впливу	2	2			6	СР

Тематичний план для денної форми навчання

Форми контролю:

- усне опитування - У;
- контрольні роботи - КР;
- перевірка конспектів - ПК;
- перевірка завдань для самостійної роботи - СР;
- тестування - Т;
- колоквіум - К;
- інші:
- реферат.

6. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні засади стратегічних комунікацій та ІПсО

Тема 1. Стратегічна комунікація: поняття, цілі, інструменти

1. Основні складові стратегічної комунікації в антикризовому управлінні.
2. Комунікаційні стратегії в умовах кризових ситуацій.
3. Інструменти забезпечення прозорості та довіри під час криз.

Література: [1; 5; 10]

Тема 2. Еволюція інформаційно-психологічних операцій: історичні приклади

1. Інформаційно-психологічні операції під час світових воєн (WWI, WWII).
2. Холодна війна як етап розвитку стратегічної пропаганди та контрпропаганди.
3. Використання ІПсО у гібридних конфліктах XXI століття (Грузія, Україна, Близький Схід).

Література: [2; 6; 11]

Тема 3. Психологічний вплив у воєнній справі та публічному управлінні

1. Засоби психологічного впливу в бойових операціях і військовій пропаганді.
2. Механізми формування суспільної думки в умовах кризи та війни.
3. Психологічні технології управління поведінкою мас у системі державної комунікації.

Література: [2; 7; 12]

Модуль 2. Засоби і методи інформаційного впливу в сучасному середовищі

Тема 4. Дезінформація, фейки, когнітивні спотворення

1. Типологія дезінформації та механізми її поширення в інформаційному просторі.
2. Вплив фейкових новин на індивідуальну та масову свідомість.
3. Роль когнітивних спотворень у сприйнятті інформації та прийнятті управлінських рішень.

Література: [1; 8; 10]

Тема 5. Медіа-маніпуляція, фрейминг, наративи впливу

1. Технології медіа-маніпуляції та їх застосування в кризових комунікаціях.
2. Фрейминг як інструмент конструювання реальності в мас-медіа.
3. Формування й трансляція стратегічних наративів у публічному управлінні та воєнній сфері.

Література: [5; 4; 14]

Тема 6. Соціальні мережі як середовище інформаційної боротьби

1. Алгоритмічне посилення впливу ворожих інформаційних кампаній у соціальних мережах.
2. Використання ботів, тролів і фейкових акаунтів для маніпуляції громадською думкою.
3. Стратегії протидії інформаційним загрозам у цифровому середовищі.

Література: [6; 10; 11]

Модуль 3. Практика ІПсО та розробка комунікаційних кампаній

Тема 7. Аналіз і проєктування інформаційно-психологічних операцій

1. Методологія аналізу цільової аудиторії та інформаційного середовища.
2. Етапи планування та реалізації інформаційно-психологічної операції.
3. Інструменти оцінювання ефективності ІПсО та зворотного інформаційного впливу.

Література: [7; 9; 1]

Тема 8. Міжнародний досвід і українська практика ІПсО

1. Моделі інформаційно-психологічних операцій у військовій доктрині НАТО та США.
2. Особливості застосування ІПсО в умовах гібридної війни проти України.
3. Інституційні та законодавчі засади реалізації ІПсО в національній системі безпеки України.

Література: [8; 11; 2]

Тема 9. Етика, право і межі застосування психологічного впливу

1. Міжнародно-правові обмеження використання психологічного впливу в умовах збройного конфлікту.
2. Етичні дилеми в застосуванні психологічних технологій у публічному управлінні.
3. Визначення меж допустимого впливу на свідомість громадян у демократичному суспільстві.

Література: [10; 13; 3]

7. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		к-сть одиниць	макс. к-сть одиниць	к-сть одиниць	макс. к-сть одиниць	к-сть одиниць	макс. к-сть одиниць
Відвідування лекцій	2	3	6	2	4	2	4
Відвідування сем. занять	2	4	8	3	6	3	6
Робота на сем. занятті	5	4	20	3	15	3	15
Виконання завд. для сам. роботи	4	6	24	4	16	4	16
Виконання модульної роботи	20	1	20	1	20	1	20
Виконання ІНДЗ	50	-		-		-	
Разом			78		61		61
Максимальна кількість балів:							200
200:100=2. Студент набрав Х балів; розрахунок: Х:2=загальна к-сть балів.							100

7.1. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

1. Проаналізувати основні поняття стратегічної комунікації.
2. Визначити цілі стратегічної комунікації в умовах кризових ситуацій.
3. Охарактеризувати основні інструменти стратегічної комунікації.
4. Вивчити історичні приклади інформаційно-психологічних операцій (ІПсО).
5. Описати роль ІПсО у світових війнах ХХ століття.
6. Розглянути розвиток інформаційно-психологічних операцій під час Холодної війни.
7. Проаналізувати використання ІПсО в гібридних конфліктах ХХІ століття.
8. Вивчити засоби психологічного впливу у війсьній справі.
9. Оцінити механізми формування суспільної думки під час криз.
10. Розглянути психологічні технології управління масовою поведінкою.

11. Проаналізувати типологію дезінформації.
12. Дослідити механізми поширення фейкових новин.
13. Вивчити вплив когнітивних спотворень на прийняття рішень.
14. Розглянути технології медіа-маніпуляції.
15. Проаналізувати застосування фреймінгу у мас-медіа.
16. Вивчити формування стратегічних наративів.
17. Оцінити роль соціальних мереж у інформаційній боротьбі.
18. Проаналізувати вплив алгоритмів соцмереж на поширення дезінформації.
19. Вивчити методи використання ботів та тролів у соцмережах.
20. Розглянути стратегії протидії інформаційним загрозам у цифровому середовищі.
21. Проаналізувати методологію аналізу цільової аудиторії ІПсО.
22. Визначити етапи планування інформаційно-психологічних операцій.
23. Розглянути інструменти оцінювання ефективності ІПсО.
24. Вивчити міжнародний досвід у застосуванні інформаційно-психологічних операцій.
25. Проаналізувати українську практику ІПсО у контексті гібридної війни.
26. Вивчити інституційні засади реалізації ІПсО в Україні.
27. Розглянути міжнародно-правові обмеження психологічного впливу.
28. Оцінити етичні аспекти застосування психологічних технологій.
29. Визначити межі допустимого психологічного впливу у демократичному суспільстві.
30. Проаналізувати роль комунікації в системі національної безпеки.
31. Вивчити засади протидії дезінформації на державному рівні.
32. Проаналізувати механізми формування інформаційної безпеки.
33. Розглянути вплив інформаційних атак на суспільну стабільність.
34. Вивчити методи кібербезпеки в контексті ІПсО.
35. Проаналізувати роль ЗМІ у формуванні суспільної свідомості.
36. Вивчити методи протидії медіа-маніпуляціям.
37. Розглянути вплив фейків на виборчі процеси.
38. Проаналізувати роль психологічної підтримки під час інформаційних атак.
39. Вивчити алгоритми розповсюдження пропаганди у соціальних мережах.
40. Проаналізувати використання відеоконтенту в інформаційних операціях.
41. Розглянути особливості інформаційної війни в кіберпросторі.
42. Вивчити роль штучного інтелекту в сучасних ІПсО.
43. Проаналізувати застосування гейміфікації в інформаційних кампаніях.
44. Вивчити принципи формування інформаційної стратегії держави.
45. Розглянути кейси успішних антикризових комунікацій.
46. Проаналізувати вплив культурних факторів на ефективність ІПсО.
47. Вивчити роль лідерів думок у інформаційних кампаніях.
48. Проаналізувати методи збору інформації для планування ІПсО.
49. Розглянути особливості кризових комунікацій у державному управлінні.
50. Вивчити роль психологічної підготовки персоналу в ІПсО.
51. Проаналізувати методи оцінки ризиків у сфері комунікацій.
52. Розглянути питання конфіденційності інформації у ІПсО.
53. Вивчити механізми контролю за інформаційним простором під час кризи.

54. Проаналізувати роль медіаосвіти у протидії маніпуляціям.
55. Розглянути стратегії розвитку цифрової грамотності населення.
56. Вивчити практичні аспекти розробки інформаційних кампаній.
57. Проаналізувати вплив соціальних мереж на політичні процеси.
58. Розглянути технології створення фейкових відео та аудіо (deepfake).
59. Вивчити роль журналістської етики в інформаційній війні.
60. Проаналізувати перспективи розвитку інформаційно-психологічних операцій у майбутньому.

7.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді тестування. Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 60 запитань. Максимальна кількість балів - 10 балів.

7.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

7.4. Орієнтований перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Поняття та основні принципи стратегічної комунікації.
2. Цілі та завдання інформаційно-психологічних операцій (ІПсО).
3. Історичні етапи розвитку інформаційно-психологічних операцій у світовій практиці.
4. Роль інформаційно-психологічних операцій у сучасних гібридних конфліктах.
5. Засоби психологічного впливу у воєнній справі та публічному управлінні.
6. Типологія дезінформації та механізми її поширення.
7. Вплив фейкових новин на формування громадської думки.
8. Психологічні основи когнітивних спотворень у сприйнятті інформації.
9. Технології медіа-маніпуляції: фреймінг і наративи впливу.
10. Роль соціальних мереж у сучасних інформаційних війнах.
11. Використання ботів і тролів для маніпуляції інформаційним простором.
12. Методи протидії інформаційним загрозам у цифровому середовищі.
13. Методологія аналізу цільової аудиторії в інформаційно-психологічних операціях.
14. Етапи планування та реалізації ІПсО.
15. Інструменти оцінювання ефективності інформаційно-психологічних операцій.
16. Міжнародний досвід у сфері інформаційно-психологічних операцій.
17. Особливості застосування ІПсО в Україні в умовах гібридної війни.
18. Законодавчі та інституційні засади інформаційної безпеки України.
19. Етичні аспекти використання психологічного впливу в публічному управлінні.
20. Міжнародно-правові норми щодо інформаційно-психологічних операцій.
21. Роль стратегічної комунікації у системі національної безпеки.
22. Особливості інформаційної безпеки у кризових ситуаціях.
23. Вплив інформаційних атак на стабільність суспільства та держави.
24. Кібербезпека як складова інформаційно-психологічних операцій.
25. Роль засобів масової інформації у формуванні суспільної свідомості.
26. Методи виявлення та протидії медіа-маніпуляціям.

27. Вплив інформаційних кампаній на виборчі процеси.
28. Психологічна підтримка населення у періоди інформаційних криз.
29. Алгоритми поширення пропаганди у цифровому просторі.
30. Використання відео- та аудіоконтенту в інформаційних операціях.
31. Особливості інформаційної війни в кіберпросторі.
32. Роль штучного інтелекту у сучасних інформаційно-психологічних операціях.
33. Використання гейміфікації в інформаційних кампаніях.
34. Принципи розробки інформаційної стратегії держави.
35. Успішні кейси антикризових комунікацій.
36. Вплив культурних факторів на ефективність інформаційно-психологічних операцій.
37. Роль лідерів думок у сучасних комунікаціях.
38. Методи збору та аналізу інформації для планування ІПсО.
39. Особливості кризових комунікацій у публічному управлінні.
40. Психологічна підготовка фахівців у сфері ІПсО.
41. Оцінка ризиків інформаційних операцій.
42. Конфіденційність інформації в контексті інформаційно-психологічних операцій.
43. Контроль інформаційного простору в періоди криз.
44. Роль медіаосвіти у протидії інформаційним маніпуляціям.
45. Стратегії підвищення цифрової грамотності населення.
46. Практичні аспекти розробки та проведення інформаційних кампаній.
47. Вплив соціальних мереж на політичні процеси в Україні.
48. Технології створення та розпізнавання deepfake-контенту.
49. Журналістська етика в умовах інформаційних воєн.
50. Перспективи розвитку інформаційно-психологічних операцій у майбутньому.
51. Вплив інформаційно-психологічних операцій на міжнародні відносини та безпеку.
52. Особливості використання інформаційних технологій у веденні гібридних війн.
53. Механізми формування та поширення конспірологічних теорій у інформаційному просторі.
54. Роль громадянського суспільства у протидії дезінформації.
55. Взаємодія традиційних та цифрових медіа в інформаційних кампаніях.
56. Аналіз методів психологічної деактивації інформаційних атак.
57. Психологічні аспекти впливу на різні вікові та соціальні групи.
58. Використання мас-медіа для формування позитивного іміджу держави.
59. Структура та функції команд інформаційної безпеки.
60. Вплив глобалізації на поширення інформаційно-психологічних операцій.

7.5. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	
68-74	D	3 (задовільно)
60-67	E	
35-59	FX	2 (незадовільно)
1-34	F	

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Грібов, М. Л. (2009). Розвідувальні заходи органів внутрішніх справ: сутність та питання застосування в боротьбі з організованою злочинністю. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика), (20), 26-33.
2. Сервецький, І. (2020). Розвідувальні органи: їх роль і місце у забезпеченні національної безпеки України. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки, (1 (59)), 25-31.
3. Албул, С. В. (2022). Організаційно-правові засади функціонування розвідки в Україні: теоретичні аспекти.
4. Сопілко, І. М. (2019). РОЗВІДУВАЛЬНІ ОРГАНИ ЯК ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ. Scientific works of National Aviation University. Series: Law Journal" Air and Space Law", 1(54), 216-217.
5. Сопілко, І. М. (2019). РОЗВІДУВАЛЬНІ ОРГАНИ ЯК ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ. Scientific works of National Aviation University. Series: Law Journal" Air and Space Law", 1(54), 216-217.
6. Прощаєв, В. В. (2020). Розвідувальні органи в системі державної влади: конституційно-правове дослідження (Doctoral dissertation, Національний авіаційний університет).
7. Користін, О. Є., & Албул, С. В. (2015). Концепція розвитку кримінальної розвідки органів внутрішніх справ України. Південноукраїнський правничий часопис, (1), 158-163.
8. Користін, О. Є. (2007). Розширення зони превентивного законодавства у сфері протидії відмиванню коштів. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика), (17), 89-95.
9. Інформаційна безпека організації як фактор посилення бренду роботодавця [Електронний ресурс] Л. В. Мазник, О. І. Драган Київський економічний науковий журнал. 2023. № 1. С. 39-44. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kecsj_2023_1_7

10. Копотун, І. М. (2016). Конституційні засади діяльності розвідувальних органів України. Редакційна колегія, 118.
11. Безпека інформаційних систем організацій [Електронний ресурс] / Я. Пахольчук, А. Митко // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2017. № 1. С. 89-96. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvckrc_2017_1_11
12. Корііка, М. V. (2020). Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки. Політичне життя, (1), 102-109.
13. Котик, Ю. В., & Анісов, А. О. (2021). Місце НАТО в зовнішньополітичній стратегії України.
14. Горбаль, Н. І., Смерека, Л. В., & Микитин, О. З. (2019). Конкурентна розвідка: сутність, значення, перспективи розвитку. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку, 1(2), 53-60.
<http://doi.org/10.23939/smeu2019.02.053>